

(Fortsættelse 20):

"METROPOLS JULESHOW"

Op mod juletid 1939 erfarede jeg en ting, der fyldte mig med stor forventning. Mine forældre og vi børn kom naturligvis jævnligt hos mine morforældre, som kun boede et par opgange fra os. Jeg holdt meget af min mormor og morfar, og de af mig og mine to søskende. Morfar var som tidligere omtalt gammel socialist, eller rettere sagt: oprindeligt var han syndikalist - "røde Rasmus" blev han kaldt - skønt han var søn af en formentlig nogenlunde velstillet lollandsk købmand. Men i mange år havde han nu været socialdemokrat og som sådan abonnerede han på partiavisen, "Social-Demokraten". Mormor var ikke særlig politisk sindet, så hun købte daglig "Aftenbladet", også kaldet "Rullekonebladet". Jeg ved faktisk ikke hvorfor bladet blev kaldt sådan, men gætter på det skyldtes, at der var mange såkaldte rulleforretninger rundt om i byen dengang, hvor folk kunne få rullet og strøget deres vasketøj. De travle rullekoner i disse butikker var også kendt for at holde det letlæste "Aftenbladet", som de formentlig læste i frokost- og kaffepauser, og når der var tomgang i forretningen.

Men i morfars "Social-Demokraten" så jeg en dag annoncen for biografen Metropols juleshow: "Et festligt og strålende fyrværkeri af Walt Disney Tegnefilm" stod der, og teksten fortsatte: "Und Dem selv og Deres børn en hjertelig befriende latter" - "Forældre! Tag Deres børn med! Børn! Tag jeres forældre med!" Annoncen, hvis tekst var indrammet af tegninger med figurer fra filmprogrammet: Mickey Mouse, Anders And, de tre små nevøer med flere, sluttede med ordene: "Det er ikke rigtig jul, før De har set Metropols Jule-Show."

Denne gang havde mor desværre ikke tid - og måske også knapt nok råd - til at gøre mig følgeskab, så jeg fik lokket min fætter Dennis til at gå med i stedet for. Og det gjorde han, selvom tegnefilm ikke interesserede ham nær så meget, som tilfældet var for mit vedkommende. En eftermiddag tog vi linje 16 ind til Rådhuspladsen og gik ned ad Strøget til den biograf, hvis navn i mange år kom til at stå med en særlig glans i mine tanker. For mig med, skulle jeg måske sige, for jeg har senere forstået, at dette også var tilfældet for mange andre københavnere fra dengang.

Det første, der mødte os udenfor Metropol, var et mylder af mennesker, mest børn i alle aldre, som stod i kø fra biografens indgang og langt om ad Kattesundet. Vi kom derfor til at stå et godt stykke nede i køen, hvorfor især jeg fyldtes af uro og spænding over, om der nu også ville være billetter at få, når vi nåede frem til billetlugen. I ventetiden prøvede vi - eller i al fald jeg, som var

helt specielt interesseret - at se så meget som muligt af den store filmplakat med et opbud af de nu velkendte tegnefilmsfigurer på biografvæggen ud mod Kattesundet. Da vi langt om længe nåede hen omkring indgangen til biografen, lykkedes det mig at komme inderst i køen, således at jeg havde et bedre udsyn til filmbillederne i udhængsskabene på hver side af indgangen.

Herover tilvenstre ses et udklip med biografannoncer fra en københavnsk avis i 1944, men hvad angår annoncen for Metropolis Jule-Show kunne annoncen lige så godt have været fra 1939, det år, hvor jeg selv for allerførste gang i mit liv så nogle af Disneys korte tegnefilm med lyd og i farver. På billedet til højre, som er fra Det danske Filmmuseum, ses Metropol Teatrets oplyste indgang i november 1960. Nogenlunde sådan så det ud, når der var Disneys Juleshow på programmet, men naturligvis med udstillingskabe og facader, som var præget af Walt Disneys berømte tegnefilmsfigurer. Det var en næsten ubeskrivelig fryd og glæde for mig - og efter tilstrømningen at dømmе også for mange andre børn og barnlige sjæle – at stå i kø, for at købe billet og komme ind og se de farvestrålende og muntre tegnefilm. Det var tider, da tegnefilmen endnu var ung og publikum ikke forvænt med fjernsyn.

Men man skulle hele tiden tage sig i agt for ikke at blive skubbet ud af køen og være nødt til at begynde forfra, for der blev maset og skubbet, og især større børn gjorde, hvad de kunne, for at snyde sig ind foran i køen. Blev man først

skubbet ud af køen, hjalp ingen kære mor, og så måtte den eller de uheldige ned bagest i køen og begynde forfra, uden sikkerhed for, at der ville være billetter at få til den forestilling, man havde tænkt sig. Der var ganske vist forestilling hver time dagen igennem, men man skulle være heldig, hvis man ville sikre sig en god plads, for der var nummererede pladser i biografen. Lige indenfor til venstre i forhallen, ved siden af billetlugen, stod den flot uniformerede overkontrollør og holdt orden i geledet og sørgede for, at brushovederne blandt børnene ikke kom op at slås eller snød sig ind foran de andre i køen. Han søgte også at dæmpe gemytterne, for der var til tider en råben og skrigen, som man selv skal have oplevet, for at kunne forestille sig rigtigt, hvordan det dengang var at stå i kø foran en københavnsk biograf, der viste film for børn.

Men hvilket tegnefilmprogram! Hvilken perlerække af uforglemmelige og nu klassiske Disney-tegnefilm, fik vi og det øvrige publikum ikke at se ved den lejlighed: Den tapre lille skrædder ("The Brave Little Tailor" fra 1938), Tyren Ferdinand ("Ferdinand the Bull", 1938), De tre små grise på nye eventyr ("The Practical Pig", 1938), Den grimme ælling ("The Ugly Duckling", 1939), Anders And på glatis ("The Hockey Champ", 1939) og Søspejderne ("The Sea Scouts", 1939).

Alle filmene var i strålende farver og med festlige lydsider og iørefaldende og herlig musik, i modsætning til de korte sort-hvide og stumme Disney-tegnefilm, jeg hidindtil havde haft lejlighed til at se hos spejderne og Frelsens Hær. Dette var virkelig en oplevelse af de helt store for mig, som næsten - men også kun næsten - var i stand til at måle sig med oplevelsen af "Snehvide og de syv Dværge", som jeg som omtalt havde set i KINO i Nakskov året før. Men hvilken festlig optakt til julen var ikke Metropols Juleshow! Intet under, at netop dette filmshow for altid kom til at stå i et særligt skær og blev et begreb, der var omgærdet af forventning, glæde og overraskelse. Det sidste, fordi man som regel altid kunne se frem til en eller flere nye tegnefilm i det årlige juleprogram. Det var næsten utroligt, hvad den dygtige Disney og hans stab af opfindsomme medarbejdere gang på gang kunne finde på at overraske deres trofaste publikum verden over med. Men en lige så vigtig ting ved det årlige Juleshow, var genkendelsens glæde og fornyelsen af bekendtskabet med det herlige galleri af mere eller mindre skøre og vanvittige figurer, for hvilke de almindelige naturlove ikke så ud til at eksistere. Tegnefilmfigurerne kunne uden vanskeligheder og modstand foretage sig handlinger, som almindelige dødelige kun kan fantasere om eller måske opleve i drømme eller feberfantasier. Og det er vel forresten sagen i en nøddeskal: Filmen - og specielt tegnefilmen - åbner store muligheder for en oplevelsesmæssig adgang til at overskride den fysiske verdens begrænsninger og "træde" ind i en rent åndelig dimension, der er beslægtet med drømmens fantasiverden, hvor næsten alt kan ske.

På dette foto fra 2001 ses den meget specielle bygning på hjørnet af Frederiksberggade og Kattesundet, som fra 1914 og til omkring 1982 husede den berømte biograf Metropol Teatret, som var kendt af ethvert københavnsk barn og voksent menneske, som især holdt af Walt Disneys korte så vel som lange tegnefilm. Biografen var fra 1934 og til sin lukning i 1981 stedet, hvor især københavnere skulle ind og se "Walt Disney's Jule Show". Biografens indgang var på hjørnet, mens dens udgange var på bygningens vestvendte side ned ad Kattesundet, som ses til venstre i bygningen. Langs hermed stod folk ofte i tætpakket og lang kø, for at komme ind til billetlugen og købe billet til f.eks. årets 1-times juleshow eller til Danmarkspremieren på en af Disney langtegnefilm. – Foto: © 2001 Harry Rasmussen.

Det var en dybt betaget 10-årig knægt, som efter den alt for korte festforestilling på en times tid, fulgtes med sin fætter hjemad gennem de oplyste og julepyntede gader med deres mylder af travle mennesker. Min fætter syntes også om tegnefilmene, og han morede sig også herligt, men han var ikke fascineret af mediet, sådan som tilfældet var for mig. Han var et decideret udendørsmenneske, der gik stærkt op i rollen som spejder, og som spillede klub-fodbold og samtidig var en habil skøjtølber. Desuden var han en interesseret, flittig og dygtig skoleelev, for hvem pligterne kom foran fornøjelserne. For mig var det lige omvendt. Der var især én egenskab hos ham, som jeg misundte, nemlig hans store vilje og evne til at spare penge op. Selv brugte jeg mine få lomme penge næsten hurtigere, end jeg fik dem. De gik til is og slik, og senere hen også til biografbilletter.

SKOLESOMMERFERIE I STORBYEN

Den første skolesommerferie efter at vi var flyttet til København, tilbragte jeg hjemme hos mine forældre og søskende i Baggensengade. Det skyldtes især, at vi jo næsten lige var flyttet til storbyen og jeg derfor helst ville blive hjemme hos mine forældre og søskende. For mine forældre skyldtes det formentlig

også, at de ikke havde råd til at betale togbilletten, som det ville koste at sende mig på sommerferie hos min onkel og tante i Nakskov. De ville meget gerne have mig hos sig i sommerferien, og det var jo også dér jeg helst ville være, når jeg skulle på ferie, nemlig på grund af min et par år ældre fætter, Børge, som jeg så ville have at lege med. Men det måtte altså vente indtil videre.

Der var da også rigeligt at tage sig til i de mange uger skolesommerferien varede. Dels tilbragte jeg ofte nogle timer sammen med min fætter Dennis omme på Blågårds Plads, hvor vi enten spillede bold eller løb på rulleskøjter. Det vil sige, jeg var ikke så meget for det, for det kneb for mig at holde balancen og jeg var meget bange for at falde og slå mig. Desuden havde jeg ingen rulleskøjter, men måtte låne Dennis', som imidlertid ikke passede til min noget mindre skostørrelse og som derfor sad så løse, at de jævnlige faldt af. Det blev jeg snart træt af og foretrak derfor at sidde og iagttage, hvor misundelsesværdigt dygtigt Dennis og nogle af de andre drenge og piger var til at mestre rulleskøjtekunsten.

På fotoet til venstre ses bådudlejningen ved Peblingesøen, hvor til der var adgang fra blandt andet Baggesensgade, som i sin sydlige ende munder ud i Peblinge Dossering. Omkring 20-30 meter vest for bådudlejningen var børnebadet beliggende. Fotoet til højre er fotograferet fra Peblinge Dossering med udsigt til Dronning Louises Bro i baggrunden og Nørre Søgade på den modsatte side af søen. Billedet giver et udmærket indtryk af den idyl, der hersker omkring Søerne, og er hvad det angår ikke meget forandret fra 1930'erne. – Fotos: © 2009 Harry Rasmussen.

På særligt varme dage gik vi ned til soppebassinet ved Peblingesøen for at bade og køle os af. Her var der i reglen et vældigt leben af mange glade og halvnøgne børn i alle aldre, som morede sig herligt og drillede og skubbede til hinanden af bar livsglæde. Her kunne piger og drenge på naturlig måde komme tæt på og røre ved hinanden, uden at de voksne fandt det upassende eller 'anstødeligt'. Dydsmoralen gennemsyrede jo den tid, og i hvert fald i flere københavnske skoler gik drenge og piger i adskilte klasser og blev undervist af henholdsvis mandlige og kvindelige lærere.

Men sådan i al almindelighed undrede det mig til stadighed, at vi drenge har en tissemand og at det ikke er tilfældet for pigernes vedkommende. Men jeg vidste jo fra min tid i Tillitse, hvordan piger alligevel var i stand til at kunne tisse, og at deres kønsorgan blev kaldt en fisse, lige som drengenes kønsorgan blev kaldt en pik. Jeg vidste også, at det var ord og betegnelser, der blev opfattet som umådeligt 'frække' og som man skulle vogte sig for at udtale, i hvert fald, når der var voksne i nærheden. Endvidere vidste jeg, at den stive pik var beregnet og egnet til at stikke ind i pigernes fisse eller skede, men jeg anede endnu ikke, at det havde noget med forplantning at gøre, kun at det var noget, som kunne føles virkelig dejligt, når det skete.

Mine to brødre, 6-årige Benny og 3-årige Bent, legede for det meste hjemme i gården, hvor der også var nogle andre mindreårige børn at lege med. Men det hændte ind imellem, at mor bad mig om at se efter drengene og for eksempel tage dem med over på Blågårds Plads eller om i Hans Tavsensparken, hvor der var forskellige legeredskaber. Selv vovede mor sig uhyre sjældent udenfor en dør, og det var derfor i reglen mig, der måtte gøre indkøb for mor hos kolonial- eller grønthandleren og i viktualiebutikken eller hvor der nu skulle købes dagligvarer: Men også mormor, som kom på omtrent daglige småvisitter, for at høre, hvordan alting stod til, måtte træde til og besørge de lidt større og dyrere indkøb for mor i de omkringliggende butikker i kvarteret, og især i den nærliggende og travle forretningsgade Blågårdsgade. Mors fobi bestod i, at hun stadig led af skræk og afsky for at gå på indkøb i dagligvarebutikker. Derimod kunne hun til nød gå med mormor om i Varehuset Bulldog på Nørrebrogade eller tage ind til Daells Varehus i Nørregade, især når det gjaldt indkøb af fødselsdags- eller julegaver. Til det førstnævnte sted var turen ikke længere, end at den kunne tilbagelægges til fods, men til det sidstnævnte sted blev man nødt til at køre med sporvognen, som var linje 5, der havde stoppesteder omme på Nørrebrogade og som kørte ind til Nørreport og om ad Nørregade.

I modsætning til mor var mormor vant til byen og dens trafik, og hun havde let ved at omgås andre mennesker, herunder alle de ukendte og fremmede, man uundgåeligt mødte, når man færdedes på gaden og alle andre offentlige steder. Alle forsøg på at bagatellisere situationen med det formål at prøve på at overtale mor til at indse det urimelige i frygten og modviljen, prellede totalt af på hende. Der skulle faktisk komme til at gå en del år, før mor lærte selv at gå i butikker og køre med sporvogne, men selv da gjorde hun det kun, når det var virkelig nødvendigt og uundgåeligt, eller når det var noget hun brændende ønskede sig, som da hun få år senere f.eks. begyndte at gå til dans og uddannede sig til at blive danselærerinde på Fru Lous' Danseinstitut på H.C.Ørstedesvej.

I SKOLE IGEN

Skoleferiens afslutning nærmede sig og den første mandag i starten af august begyndte skolegangen igen. Denne gang skulle jeg gå i fjerde klasse og de første timer gik med at få udleveret nyt skema og nye bøger, og med atter at vænne sig til den hårde bænk, der hørte til skolebordet, hvor vi elever sad to ved siden af hinanden. Desværre kan jeg ikke længere huske, hvem der var min sidemand, og desuden blev han skiftet ud med en anden, hvis han ikke fulgte med, når man efter overstået eksamen blev rykket enten op eller ned i klassen. I den tid, jeg gik i Kapelvejens Skole, havde jeg dog samme sidekammerat, og jeg er derfor lidt ked af, at jeg ikke længere kan huske hverken hans navn eller udseende.

I øvrigt fik vi at vide, at Hr. Christensen kun skulle være vores klasselærer indtil juleferien, idet han da gik på pension. Det blev vi eller i alt fald jeg lidt kede af at høre, for lærer Christensen var i grunden en venlig og sympatisk mand, som efterhånden blot var kørt træt af det ikke altid lige nemme job som klasselærer for en flok mere eller mindre uvorne knægte. Men når det nu ikke kunne være anderledes, så var vi naturligvis spændte på at se, hvem der skulle overtage lærer Christensens plads som vores klasselærer, og jeg tror nok at mange af os på forhånd var fjendtligt stemt overfor den kommende ny lærer, som vi ikke vidste noget som helst om på forhånd. Det må forresten have været i dette 'interregnum', at en yngre lærervikar midlertidigt kom ind i billedet.

En dag hen på efteråret kom inspektøren helt uventet op i vores klasseværelse, for at præsentere os for den mand, der skulle være vores klasselærer efter nytår. Manden viste sig at være omkring halvtreds år, men hans navn husker jeg ikke længere, derimod husker jeg, at hans fremtoning ikke umiddelbart indgød tillid. Han var af middelhøjde, fedladen og iført et lysegråt jakkesæt med tilhørende vest og spraglet slips. Dertil lysegrå sko med hvide gamacher, som bidrog til at give indtryk af et lapset udseende. Hans runde, blankpolerede ansigt smilede hele tiden forekommende, så man kunne se guldplomberne i hans tænder. På fingrene bar han flere store, prangende guldringe, og var i det hele taget på alle måder en direkte modsætning til den distingverede hr. Christensen, der altid var klædt i mørk habit og som kun bar sin vielsesring. Den nye klasselærer lignede nærmest en ekspedient i en klædehandlerbutik eller en omrejsende slipsesælger.

Den ny klasselærer havde altså alle odds imod sig endnu før han overhovedet var begyndt i sin stilling. Vi fik forresten at vide, at han for tiden havde en stilling som viceinspektør ved en skole på Amager, men som han ønskede at fratræde, for at hellige jeg arbejdede som lærer. I frikvarteret talte nogle af os elever sammen om den kommende ny klasselærer, og der var almindelig

enighed om, at han nok ikke lige var sagen. Stemningen var derfor imod ham, som den i øvrigt plejede at være, når der skete forandringer i den rutineprægede og hævdvundne hverdag.

Men snart var vi tilbage i den daglige skolerutine, hvor den ene småkedelige time afløste den anden, indtil klokken blev to og skoleklokken forkyndte, at frihedens time var inde den dag. Så ventede jeg udenfor skolen på Dennis, og sammen fulgtes vi ad hjem til Baggesensgade. Bortset fra den strengt nødvendige lektielæsning, tilbragte vi fritiden stort set som hidtil. Dennis passede sin spejdertjeneste og var også begyndt at spille fodbold i en klub, der holdt til et sted ude i Ryesgade på Østerbro. Klubben trænede på fodboldbanerne ovre i Fælledparken. Selv legede jeg ofte for mig selv og tilbragte meget af tiden med at dagdrømme og fantasere mig til alt det, jeg ville gøre og opnå, når jeg blev voksen.

(Fortsættelse følger i afsnit 21)